

**UZASADNIENIE
PROGRAMU OCHRONY POWIETRZA
DLA STREFY PODLASKIEJ**

Białystok, 2013 r.

Zgodnie z art. 42 pkt. 2 *ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2013 r. poz. 1235 ze zm.), Zarząd Województwa Podlaskiego zobowiązany jest do sporządzenia podsumowania zawierającego uzasadnienie wyboru „Programu ochrony powietrza dla strefy podlaskiej” przyjętego Uchwałą Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 20 grudnia 2013 r., Nr XXXIV/414/13 zawierającego informacje o udziale społeczeństwa w postępowaniu oraz o tym, w jakim zakresie zostały uwzględnione uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa.

1. Uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych

„Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej” opracowany został w związku z przekroczeniem poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10 oraz pyłu zawieszonego PM2,5 w 2011 i 2012 r. Podstawowymi dokumentami wskazującymi na konieczność wykonania Programu ochrony powietrza dla tej strefy, w zakresie zanieczyszczeń pyłem zawieszonym PM10 i pyłem zawieszonym PM2,5, jest ocena jakości powietrza w województwie podlaskim za 2011 i 2012 rok, wykonana przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku, w której strefa podlaska została zakwalifikowana do klasy C pod względem ochrony zdrowia mieszkańców. Program ochrony powietrza jest dokumentem który, wskazuje istotne powody (źródła) występowania przekroczeń zanieczyszczeń powietrza pyłem zawieszonym PM10 i pyłem zawieszonym PM2,5 oraz określa skuteczne i możliwe do zrealizowania działania, których wdrożenie spowoduje obniżenie poziomu zanieczyszczeń co najmniej do poziomu dopuszczalnego. W części dotyczącej miasta na prawach powiatu Łomża opracowywany program jest aktualizacją obecnie obowiązującego Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Łomża (Uchwała Nr XXVII/329/09 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27 kwietnia 2009 r. w sprawie określenia „Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Łomża” (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego nr 109 z dnia 21.05.2009, poz. 1242)., która od 2012 r. została włączona do strefy podlaskiej (art. 87 ust 2 *ustawy Prawo ochrony środowiska*). Dla pozostałego obszaru strefy podlaskiej do tej pory nie został opracowany program ochrony powietrza.

Głównym celem sporządzenia i wdrożenia programu ochrony powietrza jest przywrócenie naruszonych standardów jakości powietrza, a przez to poprawa warunków życia mieszkańców, podwyższenie standardów cywilizacyjnych oraz lepsza jakość życia w województwie. Realizacja zadań wynikających z Programu ochrony powietrza ma na celu zmniejszenie stężenia substancji zanieczyszczających w powietrzu w danej strefie do poziomu dopuszczalnego i utrzymywania go na takim poziomie.

UZASADNIENIE DO PROGRAMU OCHRONY POWIETRZA
DLA STREFY PODLASKIEJ

Zgodnie z art. 87 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 ze zm.) oceny jakości powietrza dokonuje się w strefach. Stosownie do art. 89 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – *Prawo ochrony środowiska* wojewódzki inspektor ochrony środowiska, w terminie do dnia 30 kwietnia każdego roku, dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni oraz odrębnie dla każdej substancji dokonuje klasyfikacji stref. Wyniki oceny oraz klasyfikację stref, o których mowa w art. 89 ust. 1, wojewódzki inspektor ochrony środowiska niezwłocznie przekazuje zarządowi województwa (art. 89 ust. 1a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – *Prawo ochrony środowiska*).

Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Białymstoku przekazał Marszałkowi Województwa Podlaskiego ocenę jakości powietrza w województwie podlaskim za 2011 i 2012 rok. Wyniki pomiarów zawarte w opracowaniu wykazały, że w 2011 i 2012 roku wystąpiły przekroczenia poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10 i pyłu zawieszonego PM2,5 w strefie podlaskiej.

Zgodnie z art. 91 ust. 4 ustawy *Prawo ochrony środowiska* dla stref, zarząd województwa określa przyczyny przekroczenia poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu i informuje ministra właściwego do spraw środowiska o działaniach podejmowanych w celu zmniejszenia emisji substancji powodujących te przekroczenia.

Stosownie natomiast do art. 91 ust. 3 ustawy *Prawo ochrony środowiska* sejmik województwa, w terminie 18 miesięcy od dnia otrzymania wyników oceny poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacji stref, określa, w drodze uchwały, program ochrony powietrza.

Jednocześnie, zgodnie z art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 13 kwietnia 2012 r. o zmianie ustawy - *Prawo ochrony środowiska* oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r. poz. 460) dla stref, w których przekraczane są poziomy dopuszczalne oraz poziomy docelowe, dla których przed dniem wejścia w życie wyżej cytowanej ustawy nie opracowano programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych, o których mowa w art. 91 oraz art. 92 ustawy *Prawo ochrony środowiska*, w terminie 18 miesięcy od dnia wejścia w życie wyżej cytowanej ustawy sejmik województwa uchwala programy ochrony powietrza oraz plany działań krótkoterminowych dla danych stref w celu osiągnięcia wymaganych poziomów substancji w powietrzu.

W celu realizacji powyższego zadania został ogłoszony i rozstrzygnięty przetarg nieograniczony, w wyniku którego w dniu 10 lipca 2013 r. zawarto umowę nr PNU 28/07/2013, pomiędzy Województwem Podlaskim a wykonawcą – Biurem Studiów i Pomiarów Proekologicznych „EKOMETRIA” sp. z o.o. z siedzibą w Gdańsku, na opracowanie projektu „*Programu ochrony powietrza dla strefy podlaskiej*”.

Działania wytypowane do wdrożenia w ramach Programu ochrony powietrza są rezultatem licznych analiz zmierzających do wskazania najlepszych skutecznych rozwiązań mających na celu obniżenie stężeń pyłu zawieszonego PM10 i pyłu zawieszonego PM2,5 w strefie. Rozpatrywane koncepcje pozwoliły na sformułowanie szeregu wniosków, z których część nie została przyjęta do realizacji, ponieważ analizy modelowe, ale również analizy społeczne i gospodarcze wykazały, iż niektóre przedsięwzięcia okazałyby się nieopłacalne lub trudne do zrealizowania.

Poniżej przedstawiono przykłady tego typu działań:

1. Ograniczenie ogrzewania indywidualnego w czasie niekorzystnych sytuacji meteorologicznych – odrzucone ze względów społecznych i logistycznych,
2. Całkowity zakaz stosowania paliwa stałego w indywidualnych systemach ogrzewania – odrzucone ze względów społecznych i ekonomicznych,
3. Wprowadzenie odpowiednich uregulowań prawnych związanych z zamieszkiwaniem na terenach miejskich ogródków działkowych. Zabudowania znajdujące się na terenach ogródków działkowych coraz częściej są zamieszkiwane przez cały rok i muszą być w jakiś sposób ogrzewane. Można przypuszczać, iż najczęściej są ogrzewane za pomocą niskiej jakości paliw stałych (w tym odpadów) w paleniskach o niskiej sprawności, a taki sposób ogrzewania jest podstawową przyczyną wysokiej emisji zanieczyszczeń – odrzucone ze względu na brak podstaw prawnych,
4. Podwyższenie podatków na paliwa stałe – możliwe do wykonania na szczeblu krajowym, a nie na lokalnym.

2. Ustalenia dotyczące prognozy oddziaływania na środowisko

Postanowienia zawarte w projekcie dokumentu: „Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej” stwarzają możliwość oddziaływania na wszystkie aspekty środowiska oraz mogą stwarzać ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących oddziaływać na środowisko lub też realizacja postanowień tego dokumentu może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko.

Pismem z dnia 2 maja 2013 r., znak: DIS-V.721.9.16.2013 Marszałek Województwa Podlaskiego zwrócił się do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku oraz do Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku w sprawie wydania opinii, o stwierdzeniu braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu aktualizacji „Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej”.

Pismem z dnia 15 maja 2013 r. znak: WOOS-I.410.3.5.2013.AR Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku stwierdził brak konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu aktualizacji przyjętego przez Sejmik Województwa Podlaskiego Uchwałą nr XXVIII/329/09 z dnia 27 kwietnia 2009 r. „Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Łomża”.

Pismem z dnia 14 maja 2013 r. znak: NZ.9027.2.77.2013 Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Białymstoku stwierdził, iż aktualizacja „Programu ochrony powietrza dla strefy podlaskiej” nie kwalifikuje się do dokumentów, o których mowa w art. 46 *ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*, wobec czego opinia organu Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowiska przedmiotowego projektu nie jest wymagana.

W związku z powyższym odstąpiono od wykonania „Prognozy oddziaływania na środowisko Programu ochrony powietrza dla strefy podlaskiej” oraz od przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu aktualizacji „Programu ochrony powietrza dla strefy podlaskiej”.

3. Uwagi i wnioski

Stosownie do art. 91 ust. 9 *ustawy Prawo ochrony środowiska* projekt „Programu ochrony powietrza dla strefy podlaskiej” został poddany konsultacjom społecznym na zasadach określonych w art. 39 *ustawy z dnia 3 października 2008 r. udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*. Informację o skierowaniu do konsultacji społecznych projektu dokumentu była podana do publicznej wiadomości poprzez:

- opublikowanie obwieszczenia Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 15 października 2013 r. na stronie Biuletynu Informacji Publicznej oraz stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego (www.wrotapodlasia.pl),
- zamieszczenie ww. obwieszczenia na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego w Białymstoku przy ul. Kard. S. Wyszyńskiego 1,
- ogłoszenie informacji o skierowaniu projektu *Programu* do konsultacji publicznych w prasie lokalnej.

Ponadto w trakcie prowadzonych konsultacji społecznych zorganizowano otwarte spotkanie informacyjne w dniu 5 listopada 2013 r. w siedzibie Urzędu Miejskiego w Łomży, Stary Rynek 15.

Jednocześnie, na podstawie Uchwały Nr VII/44/11 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 11 kwietnia 2011 r. określającej zasady i tryb przeprowadzania konsultacji z organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 *ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* (Dz. U z 2010 r. Nr 234, poz. 1536) projekt „Programu ochrony powietrza dla strefy podlaskiej” został poddany konsultacjom z organizacjami pozarządowymi. Informację o podjęciu konsultacji zamieszczono na stronie Biuletynu Informacji Publicznej oraz stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego (www.wrotapodlasia.pl).

Na podstawie art. 91 ust. 6 *ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 ze zm.) Zarząd Województwa Podlaskiego zwrócił się pismami do władarzy miast i gmin strefy podlaskiej o zaopiniowanie projektu „*Programu ochrony powietrza dla strefy podlaskiej*”.

W ramach przeprowadzonych konsultacji społecznych oraz wydanych opinii przedstawicieli WIOŚ i PUW zgłoszono następujące uwagi:

UZASADNIENIE DO PROGRAMU OCHRONY POWIETRZA
DLA STREFY PODLASKIEJ

Nr	Uwaga	Odniesienie do uwagi
Podlaski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska		
1.	3.3.7. „Działania kierunkowe zmierzające do przywrócenia standardów jakości powietrza w zakresie zanieczyszczeń objętych Programem” W nawiązaniu do spotkania w UM proponujemy w tym miejscu dodanie zapisu o możliwości dofinansowania działań wymienionych w POP przez WFOŚiGW. Polegałoby to na wprowadzeniu odpowiednich priorytetów do kierunków działania funduszu (chodzi generalnie o możliwość dofinansowania np. wymiany kotłów czy podłączenia do sieci c.o. indywidualnych użytkowników).	Uwaga nie uwzględniona. W harmonogramie rzeczowo-finansowym są wpisane instytucje, które mogą dofinansować działania naprawcze
Prezydent Miasta Suwałk		
2.	Proszę o wstrzymanie się z uchwaleniem programu do czasu uzyskania dodatkowych danych obrazujących stan powietrza w mieście Suwałki, co powinno nastąpić w I kwartale 2014 r.	Uwaga nie uwzględniona. Wstrzymanie uchwalenia Programu nie jest możliwe, gdyż zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z dnia 23 października 2013 r., poz. 1232) art. 91 ust. 3 sejmik województwa, w terminie 18 miesięcy od dnia otrzymania wyników oceny poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacji stref określa w drodze uchwały, program ochrony powietrza
3.	Ponadto stanowisko pomiarowe w Suwałkach, w przeciwieństwie do białostockich oraz łomżyńskiego, mierzy jedynie PM10. Stwierdzona emisja PM10 w Suwałkach, na poziomie zbliżonym do dopuszczalnej normy, pozwala z dużym prawdopodobieństwem zakładać, że emisja PM2,5 przekracza w naszym mieście dopuszczalny poziom. Zgodnie z informacjami uzyskanymi w Wojewódzkiej Inspekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku, Delegatura w Suwałkach, pomiar PM2,5 w Suwałkach rozpocznie się na przełomie roku. Jestem przekonany, że wykaże on przekroczenia standardów jakości powietrza w Suwałkach.	Uwaga uwzględniona. Po uzyskaniu informacji z Urzędu Miasta, w sprawie sposobu ogrzewania indywidualnego w mieście ponownie przeliczono emisję powierzchniową, zmieniając częściowo założenia (pierwotnie założono kilku procentowe ogrzewania energią elektryczną, to założenie zweryfikowano i zmieniono na ogrzewanie węglowe). Po zmianie założeń w centrum miasta obliczone stężenia pyłu zawieszonego PM10 przekraczają poziom dopuszczalny, a pyłu zawieszonego PM2,5 zbliżają się do poziomu dopuszczalnego.
4.	Biorąc pod uwagę nasze wątpliwości, co do rzeczywistego stanu powietrza w Suwałkach uważam, że w interesie naszej społeczności lokalnej wskazane jest podejmowanie przez władze samorządowe działań zmierzających do zmniejszenia stężeń zanieczyszczeń w powietrzu. Dlatego też zwracam się z prośbą o wstrzymanie się z uchwaleniem Programu do momentu uzyskania pierwszych danych z pomiarów emisji PM2,5 w Suwałkach. Pozwoli to oprzeć ustalenia Programu na danych odzwierciedlających rzeczywistą jakość powietrza w ośrodkach miejskich położonych w strefie podlaskiej. Potwierdzenie naszych przypuszczeń powinno skutkować rozszerzeniem działań naprawczych przewidzianych w Programie o: <ul style="list-style-type: none"> • objęcie Suwałk działaniem pierwszym Obniżenie emisji z ogrzewania indywidualnego -marginalna ilość z około 4,5 tysiąca domków 	Uwaga uwzględniona. Jak wyjaśniono powyżej wstrzymanie uchwalenia Programu nie jest możliwe, jednak po ponownym przeanalizowaniu informacji o ogrzewaniu indywidualnym i wskazaniu obszaru przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 w Suwałkach w Programie dopisano proponowane dla Suwałk działania naprawcze.

UZASADNIENIE DO PROGRAMU OCHRONY POWIETRZA
DLA STREFY PODLASKIEJ

Nr	Uwaga	Odniesienie do uwagi
	<p>jednorodzinnych podłączona jest do miejskiej sieci ciepłowniczej, równie marginalna ilość stosuje inne niż węgiel nośniki energii, stanowi to o skali niskiej emisji w mieście.</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazanie w działaniu dziewiątym WzrOSI efektywności energetycznej gmin Miasta Suwałki, jako miasta w którym działanie to musi być realizowane na równi z Augustowem, Hajnówką, Lapami i Bielskiem Podlaskim - wielkość marnotrawionej energii w drugim co do wielkości mieście województwa, oraz skala niskiej emisji z około czterech tysięcy budynków ogrzewanych kotłami na węgiel, zlokalizowanych na niewielkim terenie, stwarza konieczność intensywnej termomodernizacji tych budynków, • ujęcie budowy obwodnicy Suwałk - działanie niezbędne dla zmniejszenie emisji do powietrza, w tym pyłów. pochodzącej z transportu drogowego (podkreślić należy, że tranzytowy ruch samochodowy przez Suwałki jest znacznie większy niż w Łomży -skupienie w Suwałkach zarówno ruchu przebiegającego przez Łomżę jak i Białystok). 	
Podlaski Urząd Wojewódzki		
5.	<p>Plany i programy nie są opracowane w układzie określonym w §3 do §11 Rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska z dnia 11 września 2012 roku w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych (Dz. U. z 18 września 2012r.), co może utrudniać wdrażanie zapisów dokumentów;</p>	<p>Uwaga nie uwzględniona. Plany i programy zostały opracowane w układzie określonym w §3 do §11 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11 września 2012 roku w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych (Dz. U. z 18 września 2012 r. poz. 1028)</p>
6.	<p>Do planów krótkoterminowych powinny zostać dołączone wzory powiadomień o ryzyku wystąpienia przekroczenia poziomu alarmowego, dopuszczalnego lub docelowego substancji w powietrzu oraz o wystąpieniu przekroczenia poziomu alarmowego, dopuszczalnego lub docelowego substancji /art. 93, ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późn. zm.) Wzory powiadomień powinny zawierać gotowe informacje dla wszystkich poziomów ze szczególnym uwzględnieniem wskazania grup ludności wrażliwych na przekroczenie oraz środki ostrożności, które mają być przez nie podjęte. Ww. wzory po uzupełnieniu przez Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska informacji o przekroczeniach powinny stanowić dokument gotowy do opublikowania;</p>	<p>Uwaga uwzględniona. Wzory powiadomień zostały zamieszczone w Planie Działań Krótkoterminowych</p>

UZASADNIENIE DO PROGRAMU OCHRONY POWIETRZA
DLA STREFY PODLASKIEJ

Nr	Uwaga	Odniesienie do uwagi
7.	<p>Przedstawione plany działań krótkoterminowych powinny być bardziej szczegółowe, dowiązane do aglomeracji białostockiej i strefy podlaskiej. W obecnej wersji są zbyt ogólnikowe, nie zawierają /w części opisowej/ niezbędnego, pełnego wykazu organów, organizacji i podmiotów uczestniczących np. listy podmiotów zgodnie z § 10 pkt 2 lit. c. ww. rozporządzenia;</p>	<p>Uwaga uwzględniona. W Planie Działań Krótkoterminowych określono następujące podmioty korzystające ze środowiska:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przedsiębiorstwa przewozowe • Przedsiębiorstwa transportowe • Przedsiębiorstwa zajmujące się pielęgnacją zieleni. <p>Plany działań krótkoterminowych oraz programy ochrony powietrza jako akty prawa miejscowego art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska powinien zawierać normy generalne, określające adresata jako element klasy podmiotów wyodrębnionych ze względu na posiadanie wspólnej cechy lub zespołu cech.</p>
8.	<p>Zapisy odsyłające do innych rozdziałów /np. „sposobu postępowania organów, instytucji, podmiotów korzystających ze środowiska” do rozdziałów 1.6, 1.2, 2.1/ powodują małą przejrzystość dokumentu i tym samym obniżają jego funkcjonalność</p>	<p>Uwaga nie uwzględniona. Uznano, iż powtarzanie całych rozdziałów zwiększy objętość dokumentu, a nie spowoduje zwiększenia jego przejrzystości.</p>
Urząd Gminy Wizna		
9.	<p>Czytając dokument pn. „Program Ochrony Powietrza dla strefy podlaskiej” odnosi się nieodparte wrażenie, iż jest to dokument skopiowany z „Programu Ochrony Powietrza dla strefy dolnośląskiej” i poddany nierzetelnej edycji oraz niedokładnie dopracowany. Został sporządzony po „łebkach” i potraktowany jako kolejny dokument, który wymusza ustawa. Możliwe, iż zasadniejszym byłoby wzorowanie się np. na województwie warmińsko-mazurskim podczas opracowywania tegoż programu.</p>	<p>Opracowanie Programu Ochrony Powietrza dla strefy podlaskiej nie było wzorowane na żadnym innym Programie, a podobne lub miejscami jednakowe zapisy znajdujące się w Programach dla różnych stref wynikają z konieczności opierania się na tych samych ustawach, rozporządzeniach, wynikają ze stosowania takiego samego modelu do obliczania rozprzestrzeniania się stężeń zanieczyszczeń oraz z faktu, iż większość programów w Polsce dotyczy tych samych zanieczyszczeń, czyli pyłów zawieszonych PM10, PM2,5 oraz B(a)P. Analiza dotycząca emisji, stężeń zanieczyszczeń, sytuacji meteorologicznej zagospodarowania przestrzennego, oraz powodów występujących przekroczeń poziomów dopuszczalnych/docelowych, została wykonana rzetelnie dla województwa podlaskiego.</p>
10.	<p>Zapisy w nim zawarte w większości przykładów miałyby sens bytu na obszarach o zwartej zabudowie zagrodowej, gdzie normy zanieczyszczeń zostają przekraczane, a nie na obszarach wiejskim o znacznym rozproszeniu budownictwa mieszkaniowego. Jako przykład można podać choćby zapisy z Tabeli 7. „Działania krótkoterminowe w strefie podlaskiej dla pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 o kodach: SpoIVSsPM10 – zakaz używania spalinowego sprzętu ogrodniczego (i to akurat w okresie zapotrzebowania na działanie tegoż sprzętu); SpoIPo – całkowity zakaz palenia odpadów zielonych (liści, gałęzi, trawy), w ogrodach oraz na innych obszarach zieleni (zapis stosowny dla obszarów o charakterze miejskim lub w obszarach o zwartej zabudowie mieszkaniowej, gdzie zostały przekroczone dopuszczalne stężenia); SpoIVOmPM10 – ogrzewanie mieszkań lepszym jakościowo paliwem (brak</p>	<p>Opracowywany dokument składa się z dwóch zasadniczych części wymaganych ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z dnia 23 października 2013 r., poz. 1232) oraz rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 11 września 2012 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych (Dz. U. z dnia 18 września 2012 r., poz. 1028), tj: Programu Ochrony Powietrza i Planu Działań Krótkoterminowych. W Programie Ochrony Powietrza w rozdziale 3.3.8 3.3.8. „Harmonogram rzeczowo-finansowy działań naprawczych zmierzających do ograniczenia zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym PM10 oraz pyłem zawieszonym PM2,5” zawarte zostały działania naprawcze skierowane na redukcję emisji pochodzącej przede wszystkim z ogrzewania indywidualnego, które należy podjąć w strefie podlaskiej, w celu redukcji stężeń pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5. Działania te dotyczą</p>

UZASADNIENIE DO PROGRAMU OCHRONY POWIETRZA
DLA STREFY PODLASKIEJ

Nr	Uwaga	Odniesienie do uwagi
	<p>środków na Straż Gminną i brak możliwości zmuszenia lub zmotywowania ludzi do zmiany sposobu ogrzewania – również brak środków).</p>	<p>miast: Łomża, Augustów, Hajnówka, Łapy, Bielsk Podlaski i Suwałki, a nie obszarów wiejskich. W planie Działań Krótkoterminowych znalazły się działania, które należy podjąć gdy są przekraczane poziomy dopuszczalne pyłów zawieszonych PM10 i PM2,5 lub informowania i alarmowe pyłu zawieszzonego PM10. Wszystkie te działania będą dotyczyć wyłącznie obszarów na których stwierdzono przekroczenia norm odpowiednich zanieczyszczeń. Przekroczenia takie występują głównie na obszarach miejskich Działania na poziomie I i II to głównie zalecenia. Działania na poziomie III (przekroczenie poziomu informowania – 200 µg/m³) i IV (przekroczenie poziomu alarmowego – 300 µg/m³) mają charakter nakazów ze względu na to, iż tak wysokie stężenia pyłów są groźne dla zdrowia człowieka. Jednak do działania dotyczącego zakazu używania spalinowego sprzętu ogrodniczego oraz zakazu spalania odpadów zielonych dodano zapis „w miastach strefy podlaskiej znajdujących się w obszarze przekroczeń”. Działanie „Ogrzewanie mieszkań lepszym jakościowo paliwem” na wszystkich poziomach alertu jest zapisane jako „Zalecenie – jeżeli jest to możliwe, nieogrzewanie węglem lub ogrzewanie węglem lepszej jakości”</p>
Burmistrz Miasta Hajnówka		
11.	<p>W działaniu trzecim – czyszczenie ulic – Hajnówka została zobowiązana do czyszczenia na mokro ze wskazaniem częstotliwości raz w tygodniu, ulic głównych, a po okresie zimowym ulic drugorzędnych. Ulice główne w naszym mieście to drogi powiatowe i wojewódzkie. Burmistrz miasta nie ma bezpośredniego wpływu na wykonanie zadania przez zarządców. Ponadto koszt jednorazowego mycia na mokro dróg gminnych w przybliżeniu wyniesie 80 tys. zł. Jest to znacząca pozycja w budżecie miasta. Czy zatem mycie ulic o bardzo małym natężeniu ruchu ma istotne znaczenie dla poprawy stanu powietrza w województwa? Uważam, że w przypadku Hajnówki większe znaczenie ma emisja powietrza z indywidualnych palenisk.</p>	<p>Działanie trzecie brzmi dokładnie: „Czyszczenie ulic na mokro w okresie wiosna-jesień (z częstotliwością najlepiej 1 raz w tygodniu) w miastach Bielsk Podlaski, Hajnówka, Augustów, Łomża, Łapy, Suwałki”, czyli mycie raz w tygodniu uzależnione jest od możliwości finansowych. Jako wykonawcę zadania wskazano „zarządcę drogi”, a więc to zarządca odpowiada za wykonanie zadania, a nie Burmistrz Miasta Ponadto ulice drugorzędne powinny być zmyte tylko raz w roku po okresie zimowym, wyłącznie wtedy gdy są zanieczyszczone dużą ilością piasku, po posypywaniu ulic w okresie zimowym. Zadanie dotyczące obniżenia emisji z ogrzewania indywidualnego jest ważniejsze, jednak udział ilości pyłu unoszonego z dróg też jest znaczący.</p>
12.	<p>Jednocześnie zwracam uwagę na fakt nie uwzględnienia w obliczeniach stężeń zapylenia wielu miast województwa. Korzystne byłoby porównać zapylenia z innymi miastami powiatowymi. Czy z tak przedstawionych informacji w programie należy wnioskować, że w innych miastach województwa nie występują problemy z pyłami zawieszonymi.</p>	<p>W obliczeniach stężeń zanieczyszczeń w strefie podlaskiej wzięto pod uwagę emisję z całego obszaru strefy (oraz z napływu) nie pomijając żadnego miasta, ani żadnego obszaru wiejskiego. W tomach 2 i 3 opracowania w rozdziałach 2.4 „Obszary zagrożeń”, przedstawiono informację w których miastach strefy występują obszary przekroczeń poziomów dopuszczalnych pyłów zawieszonych PM10 i PM2,5. Obszary takie występują nie tylko w Hajnówce, ale również w Bielsku Podlaskim, Augustowie, Łomży, Łapach i w Suwałkach oraz w Białymstoku, który jest odrębną strefą.</p>

UZASADNIENIE DO PROGRAMU OCHRONY POWIETRZA
DLA STREFY PODLASKIEJ

Nr	Uwaga	Odniesienie do uwagi
Prezydent Miasta Łomża		
13.	Pozytywnie opiniuje przedłożony projekt programu pod następującymi warunkami: Wybudowania obwodnicy miasta Łomży, przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad	W Harmonogramie rzeczowo-finansowy działań naprawczych zmierzających do ograniczenia zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym PM10 oraz pyłem zawieszonym PM2,5 zostało zamieszczone działanie dziesiąte (kod działania PdŁomObw) „Budowa obwodnicy Łomży”, natomiast realizacja tego działania leży w gestii przez Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad
14.	Czyszczenie ulic w mieście na mokro będzie możliwe po zakupie odpowiedniego sprzętu, którym aktualnie służby miejskie nie dysponują.	Uwaga uwzględniona. Do zadania trzeciego (kod działania PdPodMMu) „Czyszczenie ulic” dodano zapis: „Zakup nowoczesnych polewaczko-zamiatarek mechanicznych (jeżeli jest to niezbędne) w celu zwiększenia efektywności czyszczenia ulic.”
15.	Zwiększenie udziału zieleni w mieście wzdłuż szlaków komunikacyjnych możliwe będzie do realizacji jedynie wzdłuż nowych odcinków tras. W zagęszczonej zabudowie miejskiej brakuje powierzchni do nasadzeń zieleni w pasach drogowych.	Działanie to powinno być realizowane wg indywidualnych możliwości, projektów i harmonogramów każdej gminy.
16.	Realizacja wszystkich inwestycyjnych działań naprawczych, zmierzających do ograniczenia powietrza pyłem zawieszonym PM10 oraz pyłem PM2,5 w mieście Łomża, wymagać będzie wsparcia finansowego ze strony Państwa, z uwagi na zbyt duże obciążenie budżetu miasta aktualnie realizowanymi inwestycjami.	Wsparcie finansowe ze strony Państwa w postaci pilotażowego programu „KAWKA” zostało uruchomione. Ponadto istnieje możliwość finansowania działań z Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska.
Starosta Grajewski		
17.	Proszę o skorygowanie następujących zapisów w Tomie I na stronie 36, które powinny brzmieć: - ciepłownia o mocy 41,2 MW w Grajewie - ciepłownia Pfeleiderer MDF Sp. z o.o. o mocy 36,2 MW w Grajewie	Zapisy poprawiono
18.	Budzi wątpliwość również zapis na stronie 79 w tabeli 19 wskazujący starostę jako organ administracyjny właściwy do przedkładania sprawozdania z realizacji działań zmierzających do obniżenia emisji z ogrzewania indywidualnego.	Uwaga uwzględniona. Zapis z tabeli został usunięty.
Wójt Gminy Hajnówka		
19.	Zaopiniował negatywnie projekt uchwały Sejmiku Województwa Podlaskiego w sprawie określenia „Programu ochrony powietrza dla strefy podlaskiej” I. Program naprawczy powinien obejmować tylko obszary zagrożone	Uwaga nie uwzględniona. Programy ochrony powietrza zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z dnia 23 października 2013 r., poz. 1232) są uchwalane dla stref, w których poziom choćby jednej substancji przekracza poziom dopuszczalny. Według ustawy Prawo ochrony środowiska, art. 87 ust 2, strefę stanowi: 1) aglomeracja o liczbie mieszkańców większej niż 250 tysięcy, 2) miasto o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy, 3) pozostały obszar województwa, niewchodzący w skład miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy oraz aglomeracji. Tak więc strefę podlaską stanowi cały obszar województwa z wyłączeniem aglomeracji

UZASADNIENIE DO PROGRAMU OCHRONY POWIETRZA
DLA STREFY PODLASKIEJ

Nr	Uwaga	Odniesienie do uwagi
20.	<p>II. Program naprawczy nie powinien dotyczyć obszarów wiejskich z następujących powodów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Brak infrastruktury gazowej – „System sieci gazownictwa ziemnego województwa podlaskiego zalicza się do najsłabiej rozwiniętych w kraju. Z gazu przewodowego korzysta tylko część mieszkańców województwa, zgazyfikowanych jest 18 gmin województwa podlaskiego” – str. 36 Tom I (w powiecie hajnowskim nie ma gazu przewodowego), co uniemożliwia „wymianę starych, niskosprawnych kotłów, w których jest spalane paliwo stałe (węgiel) na nowoczesne kotły wysokiej sprawności (retortowe lub gazowe)...” 2. Brak na terenach wiejskich sieci ciepłowniczej, do której zgodnie z zaleceniami wynikającymi z programu, powinni przyłączyć się właściciele budynków jednorodzinnych. 3. Zbędne w przypadku studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego terenów wiejskich, zamieszczanie zaleceń dotyczących obowiązku „wprowadzania zieleni ochronnej i urządzonej oraz niekubaturowe zagospodarowanie przestrzeni publicznej miast (place, skwery). 4. Zbędne w przypadku studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego terenów wiejskich, zamieszczanie zaleceń dotyczących „zachowania istniejących terenów zieleni i wolnych od zabudowy celem lepszego przewietrzania miast”. 5. Niewykonalne zalecenie ustalenia zaopatrzenia w ciepło z zakazem używania paliw stałych w indywidualnych stałych źródłach ciepła 6. Niestosowność zapisów o „modernizowaniu układu komunikacyjnego celem przeniesienia ruchu poza ścisłe centrum miast” 7. Niestosowność zapisów na terenach wiejskich o „budowie dróg, ścieżek i infrastruktury rowerowej szczególnie w centrum miast” 8. Niestosowność zapisów na terenach 	<p>białostockiej i dla takiego obszaru wykonywany i uchwalany jest Program ochrony Powietrza.</p> <p>W wyniku przeprowadzonej w Programie diagnozy wskazano obszary, w których występują obszary przekroczeń poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5. Są to wyłącznie obszary miejskie, stąd główne działania naprawcze wskazane są dla obszarów miast strefy podlaskiej.</p> <p>Ad. 1 Brak infrastruktury gazowej nie uniemożliwia wymiany niskosprawnych kotłów, w których jest spalane paliwo stałe (węgiel) na nowoczesne kotły wysokiej sprawności, gdyż wskazane zostały również jako bardziej ekologiczne kotły retortowe, opalane węglem, drewnem lub biomasą.</p> <p>ad. 5 Zalecenie ustalenia zaopatrzenia w ciepło z zakazem używania paliw stałych w indywidualnych stałych źródłach ciepła dotyczy wyłącznie obszarów, gdzie takie zalecenie może być realizowane, czyli obszarów zaopatrzonych w sieć ciepłowniczą.</p>

UZASADNIENIE DO PROGRAMU OCHRONY POWIETRZA
DLA STREFY PODLASKIEJ

Nr	Uwaga	Odniesienie do uwagi
	wiejskich o „zwiększeniu udziału zieleni w przestrzeni miast”	
21.	III. Edukacja ekologiczna, do której twórcy Programu przywiązują dużą rolę, powinna należeć do instytucji takich jak: Ministerstwo Środowiska, Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska, Departament Ochrony Środowiska Urzędu Marszałkowskiego, itp. Instytucje te dysponują kadrą specjalistów tak od zagrożeń jak i działań, analiz, ocen i ekspertyz. Gminy nie dysponują tak fachową kadrą odnośnie ochrony środowiska ani też żadnymi instrumentami do pomiaru emisji.	Uwaga nie uwzględniona. Edukacja ekologiczna powinna być realizowana na każdym szczeblu administracji rządowej i samorządowej. W razie potrzeby gminy mogą zwrócić się do organizacji ekologicznej w sprawie pomocy w merytorycznym przeprowadzeniu kampanii edukacyjnych. W edukacji ekologicznej nie są potrzebne żadne instrumenty do pomiaru emisji.
22.	IV. W Planie Działań Krótkoterminowych ani też w Sprawozdaniu z realizacji Programu dla Zarządu Województwa Podlaskiego, nie powinny być zamieszczone żadne obowiązki dotyczące wójta ani gminy wiejskiej	Uwaga nie uwzględniona. W Planie Działań Krótkoterminowych obowiązki dedykowane są dla tych samorządów lokalnych, na terenie których wystąpią przekroczenia poziomu informowania lub alarmowego pyłu zawieszonego PM10. Natomiast w harmonogramie działań naprawczych oraz w sprawozdaniu z realizacji działań zostały zamieszczone obowiązki dotyczące wójtów gmin wiejskich, takie, które gminy wiejskie powinny realizować w celu obniżenia stężeń pyłów zawieszonych w całej strefie, np.: „Modernizacja i remonty dróg na terenie strefy podlaskiej, w tym szczególnie likwidacja nawierzchni nieutwardzonych, gruntowych w strefie podlaskiej”, „Edukacja ekologiczna”

Pozostałe organy, o których mowa w art. 92 ust. 2 *ustawy Prawo ochrony środowiska*, nie wydały opinii w wyznaczonym terminie. Wobec powyższego należy uznać, iż „*Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej*” został zaakceptowany przez te organy w trybie art. 92 ust. 2 *ustawy Prawo ochrony środowiska*.

4. Wyniki postępowania dotyczące transgranicznego oddziaływania na środowisko

Procedura uzgadniania oddziaływań transgranicznych jest wyszczególniona w przepisach ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2013 r. poz. 1232 ze zm.) i dotyczy wszelkich planów, programów i strategii, których realizacja mogłaby znacząco wpłynąć na środowisko i zdrowie mieszkańców innego kraju (zwanego stroną narażoną). W wyniku realizacji „Programu...” nie przewiduje się występowania negatywnych, transgranicznych oddziaływań na środowisko, dlatego też, „Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej” nie musiał być poddawany procedurze transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko. Działania naprawcze wynikające z „Programu...”, realizowane będą na obszarze strefy podlaskiej, wyłącznie na obszarze gmin miejskich, więc zasięg ich oddziaływania na środowisko będzie miał w wyłącznie charakter lokalny.

5. Propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentów

Zagadnienia dotyczące monitorowania realizacji Programów ochrony powietrza oraz przekazywania informacji na ten temat do odpowiednich organów administracji zostały zapisane w ustawie *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 ze zm.) oraz w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 11 września 2012 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych (Dz. U. z 2012 r., poz. 1028).

Monitoring skutków realizacji postanowień dokumentów będzie prowadzony dwutorowo:

1. Na bieżąco na podstawie pomiarów stężeń pyłu zawieszonego PM10 oraz pyłu zawieszonego PM2,5.
2. Na podstawie corocznych sprawozdań z realizacji działań naprawczych składanych przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta oraz starosty do Zarządu Województwa Podlaskiego.

Sprawozdania przedkładane przez wójtów burmistrzów, prezydentów miast oraz starostów będą podstawą do monitorowania przez zarząd województwa osiągniętego efektu ekologicznego w zakresie redukcji wielkości emisji w strefach i w województwie. Na podstawie przekazywanych sprawozdań z realizacji działań naprawczych, a także w oparciu o wyniki pomiarów zanieczyszczeń powietrza prowadzonych przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, zarząd województwa powinien dokonywać co 3 lata szczegółowej oceny wdrożenia Programu ochrony powietrza dla strefy podlaskiej, która powinna sugerować ewentualną korektę kierunków działań i poszczególnych zadań. Ocena powinna być

UZASADNIENIE DO PROGRAMU OCHRONY POWIETRZA
DLA STREFY PODLASKIEJ

poparta wynikami modelowania matematycznego, jako metody wspomagającej i uzupełniającej techniki pomiarowe.

Zarząd województwa, co 3 lata, będzie przekazywał ministrowi właściwemu do spraw środowiska sprawozdanie z realizacji programów ochrony powietrza, począwszy od dnia wejścia w życie uchwały w sprawie określenia programu ochrony powietrza do dnia zakończenia realizacji tego programu.